

ГРОМАДСЬКИЙ ГОЛОС

державу.
сторожи-
мпчинь-
кі спе-

соціалістично-радикальний часопис українського працюючого народу

Редакція і Адміністрація: "Громадський Голос", Львів, Ринок 10, II. н.

ПЕРЕДПЛАТА: чвертьрічно 2-30 год. За границею 2 год. долари в рік, або їх еквівалент в ин. валюті.

Числово Konto П. К. О. ч. 191420.

В перші отримані чергові гроші за Адміністрацією.

Виходить в п'ятницю суботу.

БОРИТЕСЯ — ПОВОРЕТЕ!

ВІСНА І ЗБОРИ.

Резір Мосіащина!

Повітова конференція УСРП Косівщини відбудеться дня 10 червня 1926 р.

в Косові

о год. 1. в полудне в "Народнім Домі". Делегати місцевих Громад УСРП і делегати сіл повинні обов'язково явитися на нараду. Товариші! Тільки в організації сила укр. працюючого народу!!

До української громади у Львові.

День 28. травня присвячений пам'яті Івана Франка. Тож днини на всіх вікнах українських установ і домі, де мешкають Українці, треба помістити видані комітетом наліпки. Набувати можна в Комітеті, в Народній Торговлі, в Союзнім Базарі, в книгарні ім. Шевченка й в Книгарні УПТ. Увесь прибуток з наліпок призначений на побудування нагробника на могилі Івана Франка. Від 11-12 год. цієї днини устане праця у всіх українських установах.

Можливість дальших заворушень.

З Варшави й Познаня приходять вістки, які вказують, що не прийшло ще до спокою. Маршалок сенату Тромчинський, котрий вийшов усвоювати Познанщину і намовити її до послугу, виступив на вічу, що його уладили праві круги і в супереч обіцянкам, які давав маршалкові Ратаєві ствердив, що всі інформації з Варшави не є вірні та накликавав творити добровільчу армію, яка зробилаби порядок.

Не полігджено ще справи скликання Національного Зібрання в Варшаві для вибору нового президента. Посли з правих таборів домагаються, щоби Національне Зібрання відбулося в якомсь иншій місті, але не в Варшаві, бо побоюються, що не можуть свобідно гондосувати.

Нове польське правительство.

До нового польського правительства не ввійшли представники польських партій. Утворено позапарламентарне правительство. Відмовилися увійти в правительство члени польських правих партій, але й відмовилися також члени польської партії соціалістичної, строїництва хлопського (Бриль) і визволення, котрі морально й активно попірали переворот. На чолі правительства став бувший міністр залізниць др. Каммір Бартель. Міністром внутрішніх справ став: генерал Віктор Млодзяновскі, загр. справ: Август Залескі, Скарбу: Габріель Чеховіч, судівництва: Вацлав Маковскі, промислу: Гіполіт Гайвіц, залізниць: К. Бартель, освіти: Микуловскі-Поморскі, рільництва: Юзеф Рачинскі, військових справ: марш. Юзеф Пілсудскі, праці: Станіслав Юрковскі, публичних робіт: Вітолд Бронявскі. Є це здебільшого високі урядники міністерств. Бувший міністр Скішиньскі відмовився бути міністром загр. справ. Правительство поклало своїм завданням перевести усвоєнення краю та скликання союму й сенату на «Національне Зібрання», яке має вибрати нового президента правдоподібно на день 25 травня. Оповідають, що кандидатами на президента Польщі є б. през. міністрів Скішиньскі і маршалок союму Ратай.

Арешти у Львові.

Коли царській Росії обурення мас загрожувало царям і царенятам стихійним поривом народних мас до революції, тоді чорна сотня видумувала щось таке, щоби увагу мас відвернути від властивих винувників народнього гніву, а звернути його на якогось жертвенного козла. Деколи звертано увагу на зовнішнього ворога, а звичайно на євреїв.

В часі останніх подій у Польщі польська чорна сотня пускала обіштуки нарав. У всіх додатках "Слова Польського", "Газети Поранної", "Воку Нового", "Глосу", "Ілюстрованого Кур'єра Цодвєнного" ітд. ітд. (та й вся тисячоголова жива гидра устної!) розсївала неправдиві чутки про це, що Литовці напали на границі Польщі, що большевики перейшли Збруч, що Німці вибираються по Шлезьк ітд. Але той провокації було для чорної сотні за мало. Литовця, чи

большевика, чи Німця в Німеччині поліція не заарештує!! А тут треба було відразу мати готовий живий доказ, що Польщі грозить руйна. І якимсь способом треба було втримати й війська й маси, щоби вони не розправлялися з хіноп'ястівським урядом, але кинулися куди в инший бік, — на Українців.

Вся польська публіка знає, що український народ під Польщею добивається волі, що стремить до неї. На це й рахувала чорна сотня, що не треба багато умових зусиль, щоби польське громадянство виправдало арешти Українців.

А тут в час замішання — пеклось кілька печень при однім вогні: Що така, а не инша ідея присвічувала останнім арештам Українців у Львові, видно з цього, що ще поліція не встїла у Львові арештувати, а "Глос Народу" в Кракові вже день скоріше розписався про бунт Українців. Арештовано члена редакції "Громадського Голосу" тов. Михайла Кураха, секретаря УНДО Володимира Целевича, ред. "Нового Часу" Дмитра Палієва, Павла Меркуна, Ярослава Мареніна, Нестора Яціва і Івана Петрика. Переведено ряд ревізій. Пошукували за товаришами Михайлом Матчаком й Степаном Терлецьким.

При цьому причеплено до цих людей, що їх нічо не вяже, але ділить велика різниця політичних поглядів (деякі з них знову зовсім у політику не змішуються!) марку вождів повстання, на звано Коновальця (в Берліні) і Стефанова (в Ужгороді) командантами українських боївок, згадано про 800 "Лугів", придумано сплетню, що Тютюнник з Коссаком, мають іти на поміч в большевицькими військами, додали до цього ще різного иншого провокаційного сою — і перевели вже зовсім спокійно арештування.

Деяких з арештованих вже випущено як: Палієва, Мареніна, Петрика. Товариша Кураха поліція ще дальше тримає в своїх поганих льохах.

Перший крок.

У Варшаві dokonalo польське військо державного перевороту. Бувший начальник польської держави Пілсудскі виступив збройно проти правительства Вітоса і при допомозі своїх вірних полків опанував по чотиродневній кровавій боротьбі столицю Польщі Варшаву. Президент Польщі Войцеховскі і правительство мусіли здатися, а паном положивши своїх урядів, а паном положивши стала армія прихильна Пілсудскому.

Але Пілсудскі не мав відваги довести свого замаху до кінця. Він формально ані не скасував конституції, ані не розігнав теперішнього сойму з буржуазною більшістю, ані не проголосив сенатором Польщі. Це не дивно, бо він не робив збройного виступу проти правительства Вітоса в ім'я якоїсь програми, але в ім'я оборони інтересів війська, котрого інтереси ще зовсім не покриваються з життєвими домаганнями працюючих мас.

Тому цілий переворот вкінці прибрано в конституційну шинелю, хоч і подіравлену в останніх боях. Утворено нове правительство, в котрім маршал Пілсудскі обняв міністерство військових справ. За кілька днів має зійтися сойм і сенат для вибору нового президента, змінять ще кільканайцять людей на начальних становищах і — зрештою все піде старим утертим ходом. Одне тільки лишиться після перевороту: Пілсудскі поусуває з війська кільканайцять генералів, бо тут він має тільки дійсну власть і авторитет.

Система й способи правління та політика лишаться ті самі, що були перед переворотом. Що до того не може бути в нас ніякого сумніву, бо ми знаємо, що ту систему правління заведено ще в часах, коли маршал Пілсудскі був начальником польської держави.

Так само не можна обманювати себе тим, що нове правительство переведе рішучу зміну в дотеперішній господарській політиці. Власть лишиться фактично й на даліше в руках польської шляхти й буржуазії. Її не відважився зачепити Пілсудскі тоді, коли в нього була необмежена власть у руках (1918 до 1919 рр.) і коли буржуазія була застрашена революційним зривом в середній і східній Європі. Отже нема надії, щоби він схотів прикрутити її тепер.

Цього стану не міняє те, що до перевороту Пілсудского привязували польські робітні маси всі свої надії. Вони ще й тепер живуть тим, що Пілсудскі заведе «селянсько-робітничий» уряд і тому вони цілком широко тишилися в його побіди й зі запалом демонстрували в його користь. Але ті надії скоро розвіються, коли прийде тверда дійсність. Тоді по тім розчаруванні прийде недовіря і ненависть до проводирів польського соціалістичного й комуністичного руху, котрі в рішучу хвилю забули за свою основну програмову ціль і клич, що пишасться на першій сторінці їх часописів, а тільки накликали польських робітників до — спокою; тоді поваги проводників і власти вже ніщо не напратить.

Польських селян і робітників скоро

отверезить зростаюча господарська криза. З цим отверезінням польських робітничих мас почнуть ще більше загострюватися внутрішні суперечности в Польщі. Недавній державний замах не буде останнім.

Знову українські працюючі маси лишній раз переконуються, що основа всякого державного й господарського ладу, що всякий закон — це тільки описаний стан дійсного відношення суспільних сил. І коли ці сили міняються, коли одні боці зростають, а по другим меншають, тоді їх не утримає ніщо в писаних рямцях.

Військовий переворот у Польщі.

В Польщі кілька днів шаліла домашня війна. Перший маршалок Польщі Юзеф Пілсудскі при допомозі відданих собі військових відділів і військових командантів оружною силою повалив існуючий уряд разом з Президентом Польщі Войцеховским, а всю власть віддав з поворотом у руки сойму і його маршалка Ратая. Не була це політична революція, ані господарсько-соціална. Пілсудскі не видвигнув жадної програми, не оперся на жадній з існуючих партій і жадна не ввійшла офіційно до створеного ним посередньо правительства. Він сам також не присєднався до програми якоїсь з існуючих партій. Тому на всіх вуличних демонстраціях у Польщі, які відбувалися по більших містах, чути було масові кличі: «Нехай живе Пілсудскі!» Але ніде не сказано хочби кількома словами, чому власне нехай живе. Провідники мас не вияснили їм, під яким кличем іде державний замах і що властиво змінє в Польщі. — І після доконаного замаху лівниця не поперла Пілсудского і ставить до його уряду ще гостріші вимоги, як ставила їх колись чисто буржуазному хісноп'ястівському урядові.

Всежтаки польські маси виявляли свою радість з того приводу, що насильно скинено уряд з президентом. Це сталося тому, що уряд той опирався на таку більшість в польським соймі, яка вже давно перестала мати довіря в польським населенню. І вона була цього свідомо та хотіла проти волі працюючих ще й на даліше забезпечити для себе панування, змінюючи в відповідний спосіб виборчу ординацію до сойму. І ось тут вимога Пілсудского, який розумів, що зі зміною ординації його на завжди усунуть і від політики і від армії (коли не схоче покоритись і піти покійно на шнурку «вісімки») зійшлася з вимогою мас, котрі зненавиділи теперішній сойм, його політиків і їх політику, їх господарку, продажність, зловживання ітд. ітд. Польські маси хотіли розв'язання сойму, хотіли знову прочистити політичну задуху, але 240 президентів з польської соймової правниці не хотіло раз здобутої власти позбуватися. Таким способом існуючий сойм і його правительство були родом насильства над більшістю польського населення, не згадуючи вже про примусове положення українського і білоруського народу під Польщею. І ось, коли виступив Пілсудскі, який на насильство

відповів насильством — не станули польські маси в обороні так званої конституції?

З чого зачалось?

Після довгих хорооводів з утворенням нового правительства, рішився прешті Вітос з енденцією, що вже може бути час, у яким хісноп'яст зможе взяти власть в свої руки і її за собою забезпечити. Коли Вітос склав вже готову лісту уряду — Пілсудскі в різкий спосіб осудив новоутворене правительство. Заяву Пілсудского поміщену в трьох варшавських газетах Вітос наказав сконфіскувати, хоч сам уряд ще не обняв фактично власти. Та ще грозили йому судом. Вже той факт нечуваного обмеження свободи слова першого начальника польської держави здивував польську публіку та обурих Пілсудского і його прихильників. Одночасно дня 11 травня раннім ранком надтягали до Сулейвкі, де живе Пілсудскі, групи уоружених фашистів, котрі вечером зачали острілювати його дім. Про це, що фашисти збираються напасти на Пілсудского, розвідалися прихильні йому війська. Семий полк уланів прибув до Сулейвкі і оборонив маршалка. Раном вибрався Пілсудскі до Варшави, щоби запротестувати*) проти нападу на свою хату. Але військо в Рембертові не хотіло самого Пілсудского пускати в дорогу та звернулося до свого команданта ген. Пріха, щоби він дав маршалкові охорону. Ген. Пріх відповів, що він власне дістав з Варшави приказ звернути гарматні дула проти Сулейвкі.

Марш на Варшаву.

Ця відповідь долила оливи до вогню. Війська рушили на чолі з Пілсудским на Варшаву і обсадили правий берег Висли і мости. Пілсудскі зажадав, щоби уряд Вітоса уступив. Але цей не думав уступати. Він сам і президент Войцеховскі видали відозви до війська, в яких взивають його до послуху і до виконання обовязку, а збунтованих закликають до повороту.

Перші переговори.

Другий беріг Висли і ціле місто Варшаву тримали війська, які покищо були вірні правительству. І Пілсудскі і Войцеховскі не бажали проливу крови, але події зачали так розвиватися, що ні для одного ні для другого не було відвороту. Войцеховскі, як верхівний начальник не хотів уступати перед бунтівником, Пілсудскі жадав уступлення правительства, але поворот на шлях закону був для нього запертий. Всежтаки Войцеховскі прибув в середу о год. 5 понод. на міст Понятовского і там вивязалася між двома колишніми приятелями з революційної роботи під царатом остання розмова. Пілсудскі жадав усунення правительства Вітоса, а Войцеховскі вівзав його до зложення оружжя і повороту на шлях закону. Коли Пілсудскі відмовився — оба подали собі

*) Тут ціла історія е невиразна. Пілсудчки обвинувачують б. міністра (ви. спр.) Скульского, що фашисти з його припоручення зробили атаку на Сулейвкі, а познанські газети обвинувачують Желіговского, бувшого міністра війни з габінету Скушньского, що це він умисно під покривкою маневрів від 10—15. V. зібрав коло Рембертова війська для Пілсудского яких він опісля вжив для переведення перевороту.

руку і розійшлися. Президент візав ще війська Пілсудского до послуху, але вони мовчали. Войцеховські відійшов.

Початок кровавої боротьби.

Зараз після цього на приказ міністра війни ген. Мальчевського правительственні війська розвинули боєву лінію і зачалася боротьба. Уряд постійно радив під проводом Войцеховського. Представники лівих партій рішили піти до палати президента (Бельведеру) і представити свої домагання, щоби таким способом оминуть пролив крові. Але през. Войцеховські відмовився їх прийняти. Тоді зложили вони всю відповідальність за дальший хід подій на президента.

Варшава перемилилася в босвище. В середу вечер уряд проголосив винятковий стан у Варшаві і воєвдстві. Виленщині і в частині Люблинського воєвдства. Війська Пілсудского заняли замок, будинок президента міністрів і інші урядові будинки. Правительство перенеслося тоді до осідку президента — до Бельведеру. Пілсудські шораз сильніше зачав натискати на правительственні війська. Полки 26 і 36 піхоти і інші масово переходять на його сторону. В місті зачалися маніфестації в честь Пілсудского. Цивільні приглядалися боям і тому дуже багато жертв є з цивільного населення. Богато жертв є також між військом. На чолі правительственних військ став міністр війни ген. Мальчевські, команду військ Пілсудского обняв ген. Дрешер. Пілсудські попросив ще маршалка сойму Ратая до себе, щоби вплинув на уступлення правительства, але з цього нічого не вишло.

Що говорять Пілсудські?

Пізно в ночі прийняв Пілсудські в команді міста представників преси і зложив таку заяву: «Не можу довго говорити, бо змучений не тільки тілом, але й духом. Будучи ворогом насильства, що доказав я (?) підчас виконання уряду як начальник держави, я всетаки по тяжкій боротьбі з самим собою здобувся на цю пробу сил з її конечними наслідками. Ціле життя боровся я за пошану для того, що називають: чесною, відвагою, а взагалі внутрішніми силами людини, а не заходився біля своєї власної користи чи свого оточення. **Не може бути в державі за багато несправедливості у відношенні до тих, що багато дають своєю працею для інших, не може бути в державі за багато безправства, якщо вона не хоче йти на загибель.**»

Як заховуються польські війська?

Військо в більшості тягнуло за Пілсудским. Особливо ті, що пережили з Пілсудским воєнні бої. Сіра польська жовнірська маса була також за ним. Це видно з цього, що полки за полками переходили на його сторону. Старшини й генерали поділилися вже давно на пілсудчиків і непілсудчиків. Скільки разів прийшла правиця до влади в соймі і в міністерстві війни осідав генерал непілсудчик — стільки разів гірко приходилося жити в війську пілсудчикам. Таким способом занесено в армію роздор. Пілсудского обурювало таке відношення військових властей до його прихильників. Між ним а міністрами війни і генералами, що працювали з правицею, приходило дуже часто до сутичок. І так стали проти себе два табори в війську:

генерали Шептицькі, Сікорські, Мальчевські, оба Галлери, Розвадовські, Загурські, Кеслер ітд., а з другої сторони: Пілсудські, Желіговські, Ридз-Смігли, Дрешер і інші. Польська маса жовнірська йшла за Пілсудским, бо вважала його, як і маса польського селянства та робітництва — лівим. Але сам Пілсудські давно вже порвав з соціалізмом.

Комунікати й відозви.

Коло 1 год. в ночі команда міста Варшави, занята через війська Пілсудского, вислала в світ комунікат, у яким стверджує, що з огляду на загрозу іменування командантами генералів, що остають під замітом тяжких злочинів, війська відмовили послуху владі, що примусило Пілсудского заняти столицю держави. Коло год. 5 рано видав през. Войцеховські другий приказ до армії, в яким осуджує дуже гостро бунтівників, що поважилися дати приказ до проливу братньої крові та взиває війська до оборони зневаженої чести польського війська і держави. Над раном появилася третій, що гостріший приказ. В тім приказі Войцеховські повідомляє, що правительственным військам надходить поміч з краю. «Не буде Польщі, якщо не побідить право» — говорить в приказі. Дальше заповідається в приказі, що не буде ласки для тих рук, що спричинили пролив братньої крові.

Пілсудські хитається.

Війська Пілсудского заняли цілу Варшаву і стали перед замком Бельведером, де перебував президент Войцеховські. Бельведер можна було легко взяти, але видно було, що Пілсудські не бажає валити президента. Тимчасом з твердині польської реакції, з Познанщини, зачали напливати вірні для правительства полки. Один з них перейшов на сторону Пілсудского відразу — але решта таки приготувлялася до бою. Для Пілсудского наспівала допомога з Вільна і гарнізони з Лодзі, Ломжі, Кутна. Хитання Пілсудского скріплювало його противників. Його противники зачали розсівати такі вістки, що Литовці впали на Виленщину, Німці на Шлеск, Тютюнік на Східну Галичину і в самім Львові вибухло українське повстання. Все те робилося в тій цілі, щоби викликати обурення на Пілсудского і ослабити моральну силу його військ та настрашити польське цивільне населення.

Заняття Бельведеру і уступлення уряду.

Ця тактика примусила Пілсудского до скорішої праці. В п'яткицю, коло 6 год. веч. війська Пілсудского обсадили Бельведер. Бельведер був пустий, бо президент і міністри, одні виїхали на Познанщину, інші до Вилянова, звідки думали дальше організувати опір. Але Пілсудські зрозумів своє положення і рішив скоро покінчити цілу історію. В п'ятницю вечером коло 8 год. Войцеховські вислав до маршалка сойму Ратая письмо, в якому повідомляє його про те, що правительство Вітоса уступило і він сам уступає, бо в наслідок витвореної ситуації не може виконувати уряду президента. Тим самим тимчасове виконання влади президента перейшло на Ратая, як маршалка сойму.

Припинення боротьби.

Маршалок Ратай зараз звернувся до Пілсудского в справі припинення бо-

ротьби. Рада міністрів одиобушно рішила уступити, в тій свідомості, що дальший опір мігби довести до затяжної домашньої війни й до повного розхитання польської держави. Ратай прийняв димісію і утворив нове правительство. — Всежтаки приходять чутки, що Познанщина не хоче прийняти до відома заяви уступлення президента і уряду. Два міністри з уступившого уряду думає з Познанщини творити особну державу. В цілій Польщі праві круги насторожили вуха. Маршалок сенату Троїчницькі та послі Сейда і Плюціньські спеціально відїхали до Познаня, щоби відрадити свіжих повстанців від боротьби.

Що-ж на те лівіпольські партії.

Вони маніфестували за Пілсудским, але тепер висувають свої програми. Таким способом Пілсудські остав самотним зі своїм військом. І диться з правицею, або ку на програму широких мас і перебудувати Польщу до коріння. До першого або другого ділання примусив його його власний крок.

Становище комуністичної партії Польщі.

Центральний комітет комуністичної партії Польщі загубився в новоутвореній ситуації. Замість згідно своїй програмі докладати старань до поширення між польським працюючим народом і військом думок про конечність соціальної перемени в Польщі, Центр. Комітет комуністичної партії звернувся до ППС (!), жидівської соціалістичної партії і послів з Сел. Союзу о утворення блоку. Без мети і задачі. Тільки всього, що у відозві називають польські комуністи армію Пілсудского — «революційними військами». Бракувало ще тільки того, щоби назвати їх... червоними арміяцями. Як бачимо, то й польські комуністи не відкотилися далеко від польської партії соціалістичної (ПНС).

Большевицька Москва про події у Варшаві.

Урядова агенція телеграфічна Радянського Союзу (Москва) стверджує таке: «З огляду на вістки, що появилися в заграничних часописах про те, що нібито в звязку з останніми випадками в Польщі збираються радянські війська на границі польсько-російській, агенція є уповажнена до заперечення цих вісток; при тім стверджує, що уряд Рад. Союзу так у тім випадку, як і у всіх інших, здержується від вмшування у внутрішні справи чужих держав».

З Великої України, з Харкова й Київа, не надійшли ще часописи, то не подаємо їх голосів. Але всеодно харківський уряд не має голосу в заграничній політиці, а мусить слухати Москви. Як думають українські працюючі маси на Вел. Україні, про це ми всі знаємо.

Що робилося на Західній Україні?

По отриманні вісток про переворот у Варшаві зараз-же проголосили польські власті виїмковий стан, побоюючися українських заворушень. У Львові й інших містах заряджено гостре військове поготівля, обсаджено урядові будинки, залізничні двірці, мости і т. д. Рівночасно хмари поліційних шпіців пильнували усіх видніщих українських громадян з кожної політичної партії. Переведено

ряд арештів. У Львові заарештовано т. Михайла Кураха, члена Гол. Секретаріату УСРП.

Ревізії йшли по цілїм Львові. За декотрими людьми роблено формальну погоню. Вшехпольські часописи підняли гвалт, хочаби тим способом об'єднати всю польську меншість проти Українців.

Рішення польських соціалістів.

Дня 16 травня головний заряд ППС на своїм засіданні вирішив затвердити ухвали Центрального Виконавчого Комітету ППС з дня 15 травня, в яких висловлено домагання польської робітничої класи в боротьбі, що зачалася під керівництвом польського уряду і уполномоченого Центр. Комітету до пороблення всіх заходів потрібних для задоволення побіди в здобутті тих домагань. Головний заряд взиває робітництво до дальшої безоглядної боротьби з метою остаточного зломання сили реакції і до завершення її утворенням робітничо-селянського правительства. Головний заряд заявляє, що доложити усіх зусиль, щоби впровадити в життя свій програм господарської поправки, суспільних і політичних реформ, зміни політики супроти національних меншостей, та щоби викоринити всякі надужиття і злодійства. Головний заряд уповажляє Центральный Виконавчий Комітет до дальшої (?) співпраці з партіями лівиці та до підготовки виборчої акції на випадок розв'язання союму. Головний заряд відкидає всяку можливість співпраці ППС з комуністами, незалежними соціалістами і незалежною хлопською партією. Жадає, щоби віддано під військовий суд офіцерів, які по варварськи поводитись в часі останньої боротьби.

Все те є лиш ухвали і кличі. На папері! Їх було вже так багато і так вони загальні і баламутні, особливо у відношенні до справжніх домагань українського працюючого народу, що йому нічого не остається, як тільки дальше послідовно будувати свою власну організацію і силу, скріпляти свою політичну і класову свідомість. Бо тільки своя власна організація і сила дає запоруку здобуття кращої долі для себе і покоління.

Арешти й карн.

Мабуть мало ще було арештів між Українцями для польської поліції. Тому щодня приходять вістки, що там і там арештують людей по українських селах, щоби тямилі, що мають коло себе й постерунки й староства й конституцію. І арештують при кожній нагоді і дбають, щоби й тих нагод не бракувало. Ось бидали польські староства тепер наказ, щоби вийти вивішували на громадських домах в день 3 травня польські хоруговки, ніби з тої нагоди, що це є державне свято. Українське село до цього не звикло, бо за австрійських часів та кож були якісь державні свята, але ні одному старості в цілій Австрії не впало в думку щось подібного наказувати. Кожна державна установа робила це з власної пильности, коли хотіла. Але

уряди самоврядування не робили ніяких свят.

А в Польщі зробили свято для урядників і хочуть, щоби воно стало святом українського селянина. І з тої нагоди йдуть арешти, коли десь прапор задіється, чи хтось його вірне. Поліція має тоді роботу і селянство мороку. В Містковичах і Берегах хтось вірвав хоругви. А може й вітер, чи що друге сталося. Зараз заарештовано з тої нагоди Миколу Шака, Гринька Гимона, Івана Гимона, Івана Войнаровича та Дмитра Футалу з Берегів Староста не довго думав і на підставі передпотопового прігельпатенту з 1854 р. засудив їх на кару арешту через 14 днів і всі вони сидять вже в тюрмі. На підставі одного поліційного донесення кидає пан староста невинних людей в горячий час праці до арешту. І рекурсу нема і днів не повернуть і шкоди не заплатять. А ти хлопе сиди!

Коли тобі в користь, то нового закону не знайдеться — але коли в шкоду, то знайдеться старий закон, що аж мохом поріс! Ніщо не помагають тут інтервенції, не помагають інтерпеляції.

Пан староста має „прігельпатент“ у руці і ним немаче нагайкою людей бє! І цього треба бути свідомим! Бє на підставі закону!!

Тим способом староства хочуть переконати українських селян, що закони писані не для них, але на них.

3 життя на Великій Україні.

Крида України.

Навіть Харківські „Вісти“ показують легеньке незадоволення з господарки московського центру. В передовиці ч. 87 вони вираховують, що Україна дає „Союзові“: „Україна переходить передвоєнний рівень і знову стає на чільне місце в Союзі. Цукру ми робимо 86% всієї союзної продукції, вугля добуваємо 78% чавуну (заліза) виплаюємо 68%, шкіри виробляємо 55%, сільсько-господарських машин 73% ітд. ітд.

Фактами цифрами ми нищимо виконаву московською буржуазією брехливу байку про відсталість нашої країни“. Так пишуть „Вісти“. Але з другого боку Україна по словам „Вістей“ „терпить руїною фабрик: великим перенаселенням на селі.“ Треба конечно скріпити розвиток промислу „збудувати нові фабрики, ремонтувати старі. Але нї це треба грошей. „Вісти“ виразно не пишуть, що Москва не хоче дати грошей, але зі всього, з ріжних натяків видно, що так думають. Напр. в цій самій статті „Вісти“ пишуть:

„Справа елекрифікації України майже не посувається вперед, як справедливо зазначив тов. Чубар, Штерівка, одним одна могутня елекро-станція, що будується на Україні, не в стані задовольнити вимог України на електрику... Індустріалізація (упромисловлення) України потребує могутніх джерел електричної енергії і Дніпровська Електрична Станція мусить повстати з небуття!“ Так пишуть „Вісти“. Вони далі висловлюють надію, що „Союз“ (Москва) дасть гроші на електростанцію на Дніпрових порогах. Нам здається, що при такій льояль-

ній політиці, яку веде т. зв. уряд України, ці надії марні.

Трактор на селі.

В Маріупільській окрузі (Україна тепер поділена не на губернії, а на менші „округи“; їх в всіх 42. Округи діляться на „райони“ — тих в 632 — Ред.) переведено статистичний дослід над трьома тисячами селянських господарств. Цей дослід показав, що село живе в великій нужді. Напр. досі ще 39 на сто селянських господарств цілком не має ніякої худоби. Правда, кількість худоби, особливо коней і волів, селянського тягла, росте, але всетаки ще довго прийдеться чекати на відбудову села.

Не маючи тягла, селяне купують кооперативно (в спілку) моторові влуги, трактори. В маріупільській окрузі 1. травня 1925 року ще не було ні одного трактора. 1. січня 1926 р. вже було заснованих 145 машинних товариств і було 195 тракторів. Тепер товариств є вже 230, а тракторів 330!

Село, як бачимо, власними силами ратується як може!

3 вічевого руху.

Дня 1. травня відбулося в Кушнішчах, пов. Рудий велике віче з нагоди робітничого свята. Віче викликало велике зацікавлення між доколичним селянством і дало доказ, що селянство горнеться під соціалістичний червоний прапор. На віче прибули селяне з Канафостів, Костільник, Кропильник, Ніговиці, Загір'я і Болозви, так що велика сіль місцевої кооперативи не могла помістити вічевиків. Святочну промову про основи соціалізму та про те, як думає соціалістично-радикальна партія боротися за переведення соціалістичного ладу, виголосив тов. Іван Рогущкий з Самбора. Предсідником віча був тов. Петро Терлецький з Канафостів, заступником т. Дмитро Налай з Ніговиці, а писарем т. Василь Скабара з Костільник. Селяне закінчили свято відспіванням соціалістично-радикального і національного гімну. Поліція накинудася на співаючих селян з Костільник, погрожуючи арештуванням. Але селяне не далися залакати поліційному криком і співаючи розійшлись. Свідомість села в Рудеччині в останнім часі зросла значно в користь загалу українських працюючих людей. Рудеччина стає в лаву.

3 партійного життя.

Перевибори Управи в Громаді УСРП в Чижиківі, пов. Львів відбулися дня 9. травня ц. р. На предсідника покликано т. Василя Білана, на писаря Петра Дацка. Реферат про програму, тактику й завдання партії виголосив т. Павлів Остап, який прибув на довірочну нараду як делегат. Повітової Управи УСРП. Касовий звіт за 1925-6 рік виказав в приходах 167.56 зол., в розходах 149.72 зол.

Вибрано нову Управу Громади, в яку увійшли: тт. Дацко Микола як голова, Пелехатий Павло заст., Федина Андрій писар, Кміть Василь скарбник, Крохмальний Павло бідаютекар, Пелехатий Стефан і Пасок Стефан як заступники. До контрольної комісії вибрано тт. Павловського Івана і Білана Михайла. Всі члени УСРП в Чижиківі працюють в сільських установах і їх праця дає очевидні користи селу хоч зустрічається з ворожими затіями з боку „своїх добрих людей“, котрі не цураються навіть найпідліщих методів боротьби. Але на них не звертається навіть уваги. Свій.

3 життя села й міста.

ЧОРТІВСЬКА І ХРИСТІЯНСЬКА АСЕКУРАЦІЯ ХУДОБИ.

В Чижиківі, пов. Львів при Селянській Спілці зорганізовано взаїмну асекурацію худоби. До тих, що зобов'язалися взаїмною допомогою ратувати себе на випадок нещастя — зголосилося понад 120 осіб. Кожний, хто приступає до цього діла дає на сам початок по 1 зол. на закупно

найпотрібніших ветеринарних приладів та ветеринарної аптечки. Опісля не стигають з членів уже жадних датків. Тільки на випадок, коли котрому з забезпечених господарів впала з незвичайних причин штука, всі солідарно зобов'язуються покрити йому шкоду, а мясо розділяють між себе, оскільки це з санітарних оглядів можливе. З поміж себе вибирають оціночну комісію (з таксаторів), котрі означають вартість кожної штуки. На випадок нещастя платити кожний від сотки вартості обезпеченої худоби. Вже два рази пришлося товариству сплатити шкоду. Раз трапило на заможнішого а другим разом на зовсім бідного. Люде дуже радо платять і їхню коло цього діла заходяться, хоч роботи при тій справі, особливо для Виділу Селянської Спілки багато. Деколи приходиться серед почі ставати до хорої худоби, щоби її ратувати. Та всеж таки минулого року вратовано до 40 штук і знищено дві сонді. Також на випадок нещастя багато турботи з обрахунком і стягненням гроша. Шкура зі штуки йде на потреби товариства. Селянство бачить потребу цього і горнеться. Та ба, і в тім ділі натрапляє на перешкоди з боку місцевого душпастиря Дреліха, який на спілку з Кулком Рольничим збирається розбити добре діло. Священник називає асекурацію чортівською, бо її заложили і ведуть свідомі соціаліст-радикали і на силу з «Кулком Рольничим» хоче зв'язати другу «християнську» асекурацію з латинниками, хоч багато латинників хоче єднатися при «Селянській Спілці».

Ось маєте християнське діло! Робіть так далше очче, робіть! Може таки дистанте машинну парохію за заслуги колу «Кулка Рольничого» і за розбивання селянської справи.

Свідомий.

ПОЛЮВАННЯ НА ВИБОРИ

Бучаччина. Пишу і прошу щоби Хв. Редакція видрукувала оце письмо до селян бучачького повіту. Щоби оберігали свою справу, бо то мабуть уже запахло виборами, коли Сорочкін священник Носковський, той, що то вже тоді з панамі ходив на полювання, коли ми ще по Тухолях валялися — починає рухатися. Щось дуже помі жлюдьми на торговиці крутиться та «гне бак». Скумпувавася з дром Бошорковим з Бучача. Тай хвалить оден другого, бо оба такі файні, що нехай нас Бог від пригетелів таких хоронить. Оба ніби до жадної партії належати не хочуть, бо кажуть, що хочуть тримати з хлопами. От краще йти вам очче на полювання, як на торговицю. А ви селяне дивіться, аби вас не заступали люде, що пригадують собі вас тільки тоді, коли вас потребують.

Свій.

ОСЕРЕДСОЮЗ, ЧИ СОЮЗ ГАНДЛЯРІВ?

В селі Тудорові, на Рівенщині, заходами Бібліотеки-Читальні, відбулися 29. листопада, 1925 збори основоположників кооперативи. Реферував про ціль кооперації А. Нивинський. Все здається гаразд, селяне згодилися на потребу своєї кооперативи, кооперативу заложено і вибрано правління. Всі думали, що хоча ми самі не всіли вдержатися, то маємо свою централу і та нам допоможе. За порадою п. Нивинського, ми удалися до найближчої централі, Осередсоюзу в Здолбунові, не за гршми, а тільки за ріжними вказівками. 10. грудня, 1925 р. поїхав від нас голова кооперативи п. І. Ткачук, щоби віддати там усі папери, котрі мав Осередсоюз вислати до суду. Але там зустрінувшись не свої дієсні кооператори, а руйніники кооперації. Паперів чомусь то не захотіли прийняти, а сказали, щоби ми самі занесли до суду. Не хотіли, то не хотіли, годі вимагати від панів, щоби вони usługували селянинові. Але вони давай усі документи переправляти, навіть не соромились зачепити статут. Наробили такої кваші, що ми мусіли все наново робити вдруге і 17. грудня, по вказівкам п. Нивинського завіз до суду папери М. Сятковський. По всенькій тій роботі було видно, що до цієї справи вони мають якісь особисті порахунки з п. Нивинським. Після всього вони давай хвалитися, як то вони криють дядьків у своїй кооперативі, а Здобітич мало до небес не вицесли. Якесь таке наплели, що я сам собі не вірю, що попав до української кооперативи, а поневоли здається, що ти в якомусь приюті патентових гешефтарів. По всьому видно, що там вкорінилась «Оскілковщина». Тепер запитаюся панів кооператорів з Осередсоюзу, чи вони сидять там, щоби принести користь загалові, чи тільки собі особисто? бо що-б загалові, то цього на жаль в такім випадку не помічається. Чи не помічають ті панове, котрі їх там посадили і чи вживють вони заходів, щоби викоринити з них некооператив-

ний дух. Бо наш «дядько», як сказав оден з тих панів кооператорів, стремить до закладання кооперативів і звертається до своїх установа не для того, щоби його «крили», бо вже й так досить його криють, а шукати якогось захисту, який він може знайти тільки в кооперативі. Схаменіться! Кооперативна праця вимагає умілого і уважливого відношення до всіх товаришів кооператорів, бо хоча грунт і є сприятливий, то серед таких відносин, які ви зачали витворювати, трудно сподіватися, щоби виростало здорове дерево української кооперації.

Однаний

НИЧОГО НЕ ВЛЮНО Й НЕ МОЖНА!

Матвійові, пов. Кременець. Селяне дуже жалуються на те, що адміністраційні влади і поліція дуже перешкаджає звичайній освітній праці між селянством. Староства забороняють давати аматорські вистави в користь закупки книжок і газет до читальні. Для старости й така робота є протидержавна. Чи так йому наказує закон? Чи на те він є старостою, щоби припинити духовний розвиток українського села? Поліція забороняє знову переводити проби на виставу в читальнянім будинку. Тепер виїт забрав ту само, в якій давано вистави, на магазин дров і читальня опинилася без головного жерела приходу. За що читальня купить тепер потрібні їй книжки. Громадяне цю дорогою звертаються до української парламентарної презентації, щоби вона виступила перед цілим світом в соїмі проти такої проносвітної поведінки польських властей на Волині.

Члени Читальні.

ДЕЩО З ПОЛІСЬКОГО СЕЛА.

Село Грабово, на Полісі. В нас весна була гарна. Життя високе, але чогось рідкі. Ярина посподити добре. Сади повні цвіту. Дощі часто падають. Стоном надія в грудях селянина росте. Ціни: жито 25—26 зол. за 6 пудів (100 кг). Пшениця в двоє дорожа. Пшитель пшениці перший сорт 16 зол. за пуд. Сало 1.20—1.10 за рос. фунт. Масло 1.30 за фунт. Картофля 4 зол. 6 пудів. Середня корова 206 зол. За жеребя до тижня платять жиди до 20 зол. А 1 долар 11 зол. Цікавоби порівняти з іншими краями. Цин за сповідь дре 50 сот. За хрестини 5 з. за вичання 35 зол. і то вже тоді, коли хтось з плачем годиться. Але тепер вже люде трохи прозривають і на все поповське не пристають. Село поділилося на три часті. Одні по передвоєнному звичаю тримаються старої церкви, інші пристають до штундистів-баптистів, але є і такі, що визнають соціалізм і лад що з його випливає, як найкраще поладнання господарського й морального життя людей. Баптистів є мала жінка, але що року розсївають вони свої брошури. Але зароджує їм дуже мало. Старі відживають. Їх коріння старе й підгниває, особливо, коли селяне бачуть, як батюшки далеко є від селянських мрій і стремлень, від боротьби і змагань. Але молодь горнеться до політичного життя і знає, що будучність працюючого народу є в соціалістичній партії, котра рівно оберігатиме інтереси села й міста і рівні права признає міським і сільським працюючим людам.

КОЛИ ЦЕ ВЖЕ СКІНЧИТЬСЯ?

С. Бегень, Рівенського пов. У вівторок 20 квітня вночі приїхало до нас дві фурманки агентів та поліції і почали шукати в селі і повстанців і зброї і ще Бог зна чого. Звичайно, що нічого не знайшли, але наробили тремени на все село. Після цього, як знайшли одну зипсугу і заржавлену рушницю та ще шаблю, «ангели» виїхали, заарештувавши 14 хлопців і селян. Та очевидно дарма їх заарештовували, бо вже 26 квітня випустили з в'язниці 10 чоловік, а 4 залишили у в'язниці і досі. Ніякого обвинувачення їм не пред'явлено. Сидять: Павло Вошнюк, Ілля Вошнюк, Онисим Гондар і Милегій Богуцький.

Коли вже це скінчиться?

Волин.

УБИСТВО ЗА МЕЖУ.

Настала весна а з нею процеси за межу. Зимою, коли землянка вкрита снігом, невидно меж і не одному халушникові здається, що він богач, що його смужка землі продовжилася й поширшала. Не так на весні. Щезне сніг, покажуться граничні знаки та така стяжка землі як була минулої весни. Неоден старається побільшити свій клантик землі і через те позви та білки а нераз вбивства. В селі Іспас п. Коломийського дня 25. квітня вночі вбили швагря швагря і за межі. За кілька цілів нераз мужик матеріально тратиться, або оден тратить життя, а другий свободу. Любить ваш мужик земельку той вар-

стат, на яким він працює, але це він повинен знати, що за землю треба боритися не з брідом та не в такий спосіб. Організацією та класовою свідомістю безземельне та малоземельне мушництво здобуде від помішків землю! М.

СІЛЬСЬКА ІНТЕЛІГЕНЦІЯ! ГЕЯ, ГЕЯ!

Гуменець, пов. Сьмбір. Наше село з весняного порою, почало будитися з блаженного сну. Отож з просоння почали люде розглядатися по світу і побачили що інші села вже давно пробудились. І взялися щиро до праці, не останаючи позаді. Рішили заложити читальню «Просвіти», як рівнож молочарську спілку котра досить гарно розвивається. Дня 23. лютого ц. р. відбулося відкриття читальні і молочарської спілки. Дали про себе знати і інтелігенти гуменецькі, що до цієї пори сиділи в норах шокроті. Як тільки земля наша почала розвиватися і відростати коріння нами засіяного зерна, сейчас ці кроті взяли до праці і дають підривати засіяну рілю. Перший наш егомост, котрому не до вподоби читальня «Просвіти». Всіми силами старається розвалити нашу шпину освіти. Алеж не все маринця! Шкоти не вбивають наше товариство, скоріше воно буде лусне. Такий у нас о. Шемерда, який його на боці. Другий сільський інтелігент, освітитель народній — стає проти молочарської спілки. Замість учити діти, купив собі Альфа-Сепаратора і давай на свою кишеню відмивляти люде від спільництва. Оце раз громадянин, як ундист. Випитуює кожду дитину в школі, чи корова отелелася в хаті. «Фийний гада» і приятель хлопського дорожку. Селянин.

СМІШНЕ, АЛЕ Й НЕВЕСЕЛЕ.

Новосілки, пов. Рівне. Влаштували аматори з Гайкурів в Новосілках виставу: «оттак утьопалися». Вистава проплила гарно. Але люде в Новосілках одні, добрі й культурні, але багато ще таких, що аж стыдно за них. Коли зачинеся двері і відкрилася занавіса, люде, що остали на дворі повилазили на гору, ще інші аж на стріху. Та назіло їх на гору стільки, що дошки затріщали і одна обмалъ, що не витяла аматорку по голові. А були на горі й малі діти, але ж і старі не стыдалися. Другі неспрошені і безплатні видці влізли в низ, де є магазин і дірки просто з підлоги на сцену. Там зложили аматори свій одяг і обузу. Аж дивляється хтось тягне чобіт за холяву. І відорвав холяву від чобота, який не вліз в діру. І другий чобіт щось тягнуло туди на двір, а Бородийчук собі тягнув до себе і на силу вирвав. І другому обдірали холяву, тільки щастя, що той був з простої шкіри і не так скоро лопнувби. Ось і поїдете й ви до Новосілок на виставу. І з вас чобота стягнуть або ні, то принайменше холяву обірвуть.

Гайкурський.

ПРО ЖАБІВСЬКІ ЧУДЕСА І ДИВЕСА.

Громадський уряд в Жабю, вимірив для громадян комунальний податок і то так «справедливо», що Гуцули лише в потилицю чухаються. Але господар дім з одною комнатою, а йому написано в «наказі» заплатити аж три, або й чотири стації і плати сухий комунальний податок. В деякого хата від центра віддалена понад сім кілометрів, а однак зачислена до другої, або й першої категорії. В центрі живітські доми. То в них деякі менше оподатковані, як у бідної зарібниці у верхх від дупиши з одним вікном. Робили Гуцули протести до Повітового Виділу в Косові і в більшості програли. Бо сказали, що запізно внесено рекурси. (Рекурсувала вівця на вовка до медведя!) Громадяне сподіються громадських виборів, а вони за горами. Поки ці вибори прийдуть — то ріжні громадські комісії, пишуть з громади лише кістяк на славу Польщі і польським старостам, воеводам, і міністрам.

Писавби про ці чудеса і дивеса цілі томі, та цим разом буде. А на другий раз дещо більше чинити. — Тепер лише додаю, що дня 18. і 19. марта ц. р. хтось вихаратав вікна каміням в помешканні Созанського. Созанскі був в страху. Кажуть: мусіли кликати прачку, а польська поліція не має спокою: шукає винуватців, а докучає спокійним мешканцям.

«Вал».

ЛЮДИНА, ЩО ТІЛЬКИ ШКОДИТЬ.

Степань на Волині. Живе в селі Пилип Батримей. Не любить Бібліотеки-Читальні і хоче її розбити. Але вживає таких способів, які відбирають йому всю честь, а вкривають ганьбою. Підмовляє членів читальні, щоби її кинули, а записалися до польської. Але не йому не вдається. Раз впросився в артисти до вистави «По-

щилися в дурні». Щоби його успокоїти — дали йому якусь малу роботу. Підто використав нашу слабкість. Перед самою виставою зажадав за гру 10 дол. і мусіли йому дати. Ей Пилипцю. Схаменися. Бо робиш велику шкоду своїм братам і шириш деморалізацію і ми радимо тобі тихо сидіти.

Іван Козма.

ДОКУЧЛИВИЙ ВІЙТ.

Яворів, пов. Косів. Є поліції в польській державі багато і йдуть на неї людські гроші. Аж світа не видно, але до служби поліційної притягає старостинський війт у нашій селі селян. І не досить, що селянин на поліцію платить податки, то ще й має за неї в польській державі службу робити. Вибив хтось віяна в хаті зведенці. То наказний війт усталив варту з двох господарів коло тої хати через цілі ночі. А хто не пішов, того виказано старості на гривню 20 дол. Сам війт не згзеже, як урядувати. Забув, що табака для носа не навпаки. Урядувє тільки раз у тиждень у второк, а люде навіть у той вівторок муь на него з корчми ждати і купувати йому вики, але й то деколи не помагє. Людей сльми. Ходило раз 53 люда до старостинським, щоби змінили віята, але тільки хіба й дивитися на те все!

Місцевий.

КООПЕРАТИВА І ЧИТАЛЬНЯ ЦЕ РІДНА ХАТА

Джурів, пов. Городенка. Щойно як побудували в нас в 1925 р. власну хату для читальні — зачалася жвава робота в селі. Заложено кооперативу «Рідну Хату». Зиски були малі, бо біляніс за перших 10 місяців виказав всього 60 дол. зиску. Але користь, що селяне купують у себе, бо краще рідна хата, як чужа палата. Всежтаки не йде воно так, як повинно йти. В дечім винен таки справник кооперативи, який не запрсить яких делегатів з Повітового Союзу, щоби загляли селян до кооперативі. Щоби вони не ходили до жидів. І треба, щоби сходилася Надірна Рада, відбулися загальні збори, бо тоді росте довіря до управи. А то бачуть люде, що управа більше цікавиться в арендаря парцеляцією і йому за чарку все виспівують. І в читальні требаби подбати про те дбає. Богачики дбають тільки про честь і гонори. І тут, коли старому Виділові тяжко — то хай розшише загальні збори і віддасть новим людам читальню у руки, котрим не буде тяжко. Бо дві ті справи: кооператива і освіта, це дуже важні тепер для села і ними обвитися не вільно. Ідуть інші народи вперед і ми мусимо паганяти.

Охочий.

ЗАБОРОНЯЮТЬ СТАВИТИ ПАМ'ЯТНИКИ ПО ВПАВШИХ У БОЮ.

З Шинковець, пов. Борщів, доносить: Як у наших культурних сторонах, так і в нашій селі хочуть люде здвинути пам'ятник присвячений погибшим у різних боях борцям від початку р. 1914. до кінця війни. Тому, що в нашій повіті бувають випадки, що деревляні пам'ятники злочинна рука палить, — громадяне села рішили покласти з каміння мурований гарний пам'ятник. Завязався комітет і розпочав будову. Аж ту находить до села польський поліціант і переходячи дорогою коло муляра, що мурував пам'ятник, не звертаючи навіть найменше до селу. Але найшовся свій директор, який представив поліціантові, що пам'ятник має бути присвячений тільки борцям за волю України. Тому поліціант спинив роботу та доніс про це до староства в Борщові. Староста вважає ставлення пам'ятника в честь поляглих за справу політичну. Тому на якийсь час припинив роботу. Ось, що може зробити «вій» чоловік!

Сільський.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

Селянські торговельні зарібки в місті.

Одного разу поїхав я до міста Володави, що лежить по лівім березі Бугу. Дойжджаю возом з правого берега до моста. Вмить вискочив якийсь Мазур з якимось значком на шапці. Так і видно, що Поляк, бо відразу злий і показує, що він велика влада:

— Стій! куди ідеш — заплати за міст — рвкнув по польськи.

Звичайно — мені моста купувати не треба, тому й кажу йому: за який міст?

— А за той, на якому ідеш!

— А кому ці гроші підуть?

— Це бере Зажонд Дрогоби.

— Скільки?

— П'ятнадцять сотників за коня.

Я заплатив. Віджаю в місто. На рогацці знов кричать до мене «Стій» та питають, що везу. Я не віз нічого, тому й стягнули з мене тільки 10 сот. Заїхав я на базар, купив чого мені треба було й повернув до свогого воза. Стоять коло мойого воза дві селянські підводи. На одній і на другій наскладано товару: коників і діжка. А мужики стоять коло свогого добра й журяться.

— Чогож ви дядьки в місті журитеся? — підходжу, хоч незнайомий з ними й питаю.

— Та от добродію. Вийшли ми з дому без гроша. На дорозі мостовий кричить: «Давай 20 грошей, бо маєш вагу». Нема — кажу йому. «Ну то давай застав». Щож йому дати?

— Думаю. Заставив я йому сконець. На рогацці така сама пригода. Мусів заставити банлик з хлібом. А недавно прибіг рогац з магістрату і він ще казав собі дати одного золотого за місце. Але якось випросився, що дам пізніше, коли продам діжку. Але діжки не продав. Що тепер буде?

Скінчив мужик і же на милосердного купця, щоби виратував його з біди. Аж тут надійшов пан з рогацкою шапкою з магістрату.

Пришов рогац і кричить:

— Давай одного золотого.

Мужик божитья, присягається, що не має. Ніщо не помогло. Взяв панисько діжку в руки і хоче її нести до магістрату. А мужик і собі вхопив за діжку з другого боку і зробили парграф. Хто душий нібито, того й гачок сильніший. — Нічого не вийшло. Пан був сильний своєю шапкою, але мужик бідою, бо не мав гроша. Потягались трохи й стали.

— Та який ти цане дурний — обзивався врешті мужик — деж я тобі візьму золотого, коли ти мені цілий товар забрав і як я заїду до хати, коли ще маю викунити застав за мостове і на рогацці?

— Мне то ніц не обходзі — кричав пан. Ніс діжку до магістрату, а за нею як мати за дитиною підбігав зажурений селянин.

І кажуть — що селянинові добре, бо добре в Польці торгує!

Без паски.

Максим Гнатихи Іванищиної ні бідний, ні багатий хазяїн. Середняк, як кажуть. Хата в нього нова, черепом крита, стодала, стайня та хлів. На оборі дві дійні корови, кінь, до роботи а в хліві десяток дробу*). Максим і його жінка Варвара роботящі, тверезі та ошадні; лише одним тяжким гріхом грішить Максим, любить за що будь процесуватися. Нажене сусідка куржу Максимову зі свого обістя та заклає, щоб її половик**) зів, зараз пронес. Зробить сусідка безрога шкоду в Максимовім городі, вже він іде до міста до «адуката». Весною пересуває Максим знаки границі, ворюється в межі, а літом перекошує межівникам. Осінню звозить з поля Максим куди попало, а й зимою його газди не хотять пустити снігом переїхати, щоби не «грав провізорію». Максим сидить лише в суді та «грає провізорію» то право власности. Максим навчився вже дещо права цивільного, до нього приходять початкуючі процесовичі на правну пораду. Максима називають в селі «адукатом». У Максима бідний не дістав куска хліба, ані збирач одного гроша на народну ціль; Максим видає лиш гріш на стемплі та адвокатам. Максим недосипляє, недоїдає та тягнеться з послідного на процесі, а всім, що стараються відвести його від процесів, говорять: «така моя доля, такий льос». Вся праця Максимова, його жінки та дітей йде на адвокатів. Людські жінки та діти вбрані в неділю та свято як квіти, як пави, з Максимові не мають в чім межі люде показатися. Неоден святний вечір Максимова рідня була без пирогів, а нераз на Великдень без паски. Раз на Великдень пішли Максимові діти на церковний майдан на гагілку, пішли бавитися крутого ряда, жука, воротаря, перепелки, огірочиків***), хвоста, лубка, перескічки, лози та деркача****).

Максимові діти на майдані довго не побули та участі в грі не брали. Дітям Максимовим на вид як людські діти смачно заїдають паску зробилося дуже жаль, що вони діти небідних

*) Дрібн. зивіці.

**) половик зив. ястріб.

***) Крутий ряд, жук, воротарь, перепелка, огірочки то дівочі гри.

****) Хвіст, лубок, перескічка, лоза, деркач, хлопчачі зглядно парубочі гри.

родичів, а не мають паски. Іх стиснуло щось за серце мов кліщами, вони з плачем прийшли до батька, та ридючи заявили, що без паски на церковний майдан більше не покажуться. Варвара з великими як горох сльозами в очах подивилася на Максима та з великого бою ймилася за голову та вимовила ледви чутним голосом слова: Дай Боже, щоби я другого Великодня не діждала. Максим тоді як раз переглядав судові акта, зачув слова жінчини, а відповіддю на них було: Виграю ще цю одну провізорію з Грицьком Палієвим і лину процесі. Сказав Максим, але чи слова додержить?

Ану подумайте процесовичі — чи додержить?

Іспас. 1. мая 1926.

Михайло Лаврув.

Повоєнне село.

Черче, пов. рогацинського. В останньому часі помічено про наше село два дописи: один в «Світлі», другий в «Гр. Голосі». Тому, що вони були закрашені і подиктовані особистими інтересами, вважають члени соціалістично-радикальної партії подати правдиві вісти про додотні і відемні сторони місцевого життя. Село Черче є одно з найбільших і найсвідоміших сіл Рогацинського повіту, котре давало політичному життю повіту більше поступову закраску в той час, коли друге з передніх сіл повіту Пуків було заборолом національно-демократичного руху з таким діячем нац. дем. партії як Солонка, а разом підпорою Костя Левицького і його гоміані. Стараннями симпатиків нашої партії вибрано в Черчі наскрізь безпартійний читальний Виділ, заходом котрого читальня передплачує часописи усіх українських партій, з виїмком хрунівських та хоминівської «Ново-Зорі». Дехто хотів використати помісійний істрій і поставив внесення на анкеті місцевих товариств, щоби викинути з читальні «Гр. Голос» і «Світло». Дістав гарну відправу від нашого партійного товариша. Читальня проявляє надзвичайно живу діяльність. Крім кількох вистав в користь своєї бібліотеки та докінчення селчаного «Народного Дому», урядила також вистави в користь «Рідної Школи». Відбулося кілька викладів, з котрих особливу увагу звернув виклад «Просвіти праця в Чехії, а в нас». Минулого місяця святкувала Шевченківське свято концертом, котрий стягнув до читальні майже ціле село. Виділ силкується, щоби в час нищення наших шкіл, читальня виховувала молоде покоління в дусі Шевченка. Дрогоманова, Франка, Павлика, Грушевського. Тому Виділ прикладає найбільше сил, щоб дати своїм членам добро, корисну книжку. Книжки в більшій часті гарно оправлені. Правда, по місці викрикували церковні старші браття, що знищать «безбожні книжки», але їх ніхто не слухав і Виділ нікого не допустить мішатися до свогого внутрішнього урядування. Жалуємо дуже, що в декого в ненависти до всього поступового так мало такту і пошани до чужих переконань. А то Драгоманів, казав: «до чистих діл треба чистих рук». «Місіонар» не є чистий, бо не вагався брехати, що Франко, то Жид Франкель, котрий пише тільки по українськи. Не хочемо писати протиповіські дописи, це оставляємо перемиському «Укр. Голосові», нас більше займає праця, організація і партійне освіднювання нас в дусі соціалізму.

З праці в читальні ми вповні вдоволені. Немило вражає нас слабкий розвиток кооперативи, несподобаної на принципі соціалістичних кооператив, але всежтаки силкуємося її довести до ліпшого стану. На жаль декотрим людам більше задежить на особистій наживі, як на взаїмній допомозі самооборони і пристановиці тим, що відтручені від «ржондового жолоба». Сподіємося, що так довше не може тревати.

Село може багато завдячувати своєюю начальникові громади, котрих тепер під Польщю так тяжко найти. Перед війною був він членом нашої партії, передплатником нашого органу, працював в «Січі» до того часу, коли вона дійсно сповняла своє завдання. Тепер йде він слідом таких наших партійних діячів як Королюк зі Станіславівщини і ми можемо від нього багато доброго сподіватися. Розуміється, що це несподобается багатьом, котрі тримають руку з можними цього-світа. А в нас є таких багато...

Село Черче посилало до гімназії перед війною понад 20 учнів. Злидні, війна не дозволила їм покінчити студій і вони осталися в селі, поженилися і господарюють... Богато з них бере живу участь в громадянській праці, вносять в село більше такту, поваги, оглади, вирозуміння і культури. Але не всі... Є і такі, що шукають

легкого хліба. Всежтаки бувши студенти це позитивний тип повоенного села, здатний до праці, деколи і до самопожертвування.

Але є і негативний тип повоенного села. Це бувши «вахміші жандармерії», кандидати на «ржондовий хліб» і «американці», і ми маємо «американця», котрий так пригадує оповідання Маковея в цьогорічній календарі «Просвіти». Хтоби його не знав? Бриті вуси, окуляри на носі з чорною обвідкою, криклива краватка, синій анцуг, з котрого визирає довгий «ланцух», бо він при «дзигарку». Сам ніби лівих поглядів, спільно з вахміщом вони «сількорі-«Світла», але це не перешкаджає йому використовувати теперішню кризу села і брати солений процент від своїх випозичених доларчиків... Мабуть місячний процент від доларів нашого «сількора» виносить більше, чим піврічна платня голубного редактора «Світла». Тому мусібно він дуже жалувати за буржуазною Польщею, бо при інших обставинах бідаки не потребувалиби його позички. Словом є то тип сільського «глитая-павки».

Другий відеміний тип це «вахміщ». Побут серед Мазурів оставив на ньому своє пятно мазурський виговор, служба при жандармерії втиснула в його постать і діла щось комісного, фельдвелівського. Треба його більше жалувати, чим осуджувати. Словом є то жертва бюрократизму, милитаризму. В час, коли його брати боролися з крісом в руці проти ворога, він робив службу в ворога. Але помімо того дістав копняка за свою вірну службу і пішов на емеритурі в рідний край. Тут знова стає ексекутором польської агенції взаїмних обезпечень, відбирає вдові серед проклятих останній маєток. Липиця горішна і долишна моглаби дещо промовити про його «уржондоване». Замість направити свої похибки помічу тим, котрі її потребують, дбає він про свої інтереси, аж надто егоїстичні, хоч почуєте з його уст фразу «я естем того рода чоловік, що любить правду». Але та правда комісна. Інших його подвигів як тягнення процентів із бідних і гріхів проти шестої і девятої заповіді Божої не виказуємо. Радиліби ми йому шукати більше приятелів як ворогів. Прийде колись каятися, але щоби не було за пізно.

Але всежтаки не зважаючи на труднощі зі сторони адміністраційних чинників, ані на негативні елементи таки самого села, (а є їх багато і до того займають ще важні пости в сільських товариствах) народне життя, свідомість народня і партійна росте і село мусить стати важним чинником в житті нашого суспільства.

Член У. С. Р. П.

Дивні дива.

РОЗКАЯННЯ ГРІШНИКІВ.

Недавні демократи й москвофіли з «Воли Народу» думали, думали і з того думання вийшло таке, що тому 4—5 літ взад стали певною ногою на соціалістичний шлях. І далі не переставали думати. З цього другого думання вийшла думка:

— що не мають потреби відказуватися або вистерігатися признавати себе Українцями. — Ось що!

Щоби виправдати, чому Параска такий довгий час в хаті не ночувала «Воля Народу» пише:

«Той не помиляється, хто не думає». Але чи думає тепер «Воля Народу»?

Бо коли справді думає — то виходить, що знов таки «помиляється». А коли не думає, то може й не помиляється.

Але тоді що варта така газета без думки?

І виправдується Параска даліше:

«Той не змінє своїх поглядів, хто не має відваги сего зробити».

Тривожить нас одна думка. Коли Параска до цієї пори так відважно зміняла свої погляди — то куди ради бога занесе її на нічку темненьку незвісне завтра?

Куди? Ради бога!

РАТУЮТЬ... АМЕРИКУ!

Польські часописи не тільки самі вірять у чудотворність міністрів польського скарбу, але й ще переконують про це своїх довірливих читачів. От «Курер Познаньскі» з 7 травня ц. р. пише таке: «Як всі знають, то міністри Здзеховському вдалося устійнити курс долара».

Виходить таке, що якби не польський міністр скарбу, то долар не вартувавби навіть за... польського златого. Мас щастя Америка!

НОВИНКИ.

ІВАН БЕЗ ДОЛ.

У варшавських боях згинуло, як показується з листи страт, також кількнайцять Українців, що були побрані до польського війська. Марно пролилася їх молода кров.

ПИЛЯВЕЦЬКИЙ НАСТРІЙ.

«Слово Польське» з дня 17. травня пише під наголовком «Що то значи?» таке: «Вулицею і горішною дорогою вул. Коперника вандрувала вчора о год. 5-тій по пол. громада людей, що говорила по українськи, зложена з кількадесять осіб. Всі молоді, з пакунками на плечах, у чоботах, з виглядом військовим, змучені... Що мають означати ці снацери? Ще того треба, щоби українські недоростки пірвалися при помочі парубків до «гвалтів», котрі требаби згнобити щойно збройною силою»...

Дуже відважні ці панове вшехполяки. Лякаються навіть кількох парубків у чоботах, коли говорять по українськи.

Є рада, панове: дайте їм свої лякеровані черевики, то ваш страх буде мати менші очі...

ВИЇМКОВИЙ ЧИ НЕ ВИЇМКОВИЙ СТАН?

На основі постанови ще за правительства Вітоса зарядило було 14. травня львівське воввідство виїмковий стан, це значить обмеження зборів, сходин, віч і інших так званих конституційних свобод. В неділю 16. травня проголосило воввідство, що виїмковий стан зостається, але що всі обмеження остають в силі. Власне в тім полягає виїмковий стан, що заряджується обмеження свободи зборів, мешкання, слова, друку ітд. Отже тепер не знати — чи тільки назву виїмкового стану зноситься, чи сам виїмковий стан.

До Українського Громадянства!

Прохання міщан Хирова.

У нашому місті живе велике число Українців і є культурно-освітні товариства, як: «Просвіта», Кружок «У. П. Т.» і «Аматорський Гурток» при чит. «Просвіти». Але ані одно з тих товариств не може як слід розвиватися, бо нема в нас на це відповідного власного дому.

І коли Поляки вже від кільканацяти літ мають свій, власний, великий, мурований дім «Сокил», ми Українці, йдемо в розтіч не маючи спільного дому, в яким горілоб національне огнище і через те багато родин перейшло в чужий табір.

Щоби цьому зарадити, рішили ми на загальній нараді, дня 28. лютого 1926 р. приступити якнайскоріше до будови «Народнього Дому», в якому моглиби поміститися вище названі товариства і організувати міщан і селян дооколичних сіл.

Фонди на будову рішено здобувати так:

1) стягати добровільні датки з кожної місцевої української сімї; 2) продавати при нагоді г. зв. цеголки; 3) вислати відповідні відозви до наших земляків в Америці з проханням о поміч; 4) звернутися о поміч до укр. громадянства в краю.

Р тій цілі вибрано комітет, якому дано повноважність зайнятися збіркою грошей і всіми іншими справами, що до будови. — Комітет зачав свою роботу.

Підіймаємось отже дуже важної, а при тім дуже тяжкої праці. Звертаємось цєю дозогою до кожного свідомого Українця, якому залежить на тому, щоби кожний клатик нашої землі остався при нас, з горячим проханням піддержати нас матеріально в тій справі. Грошей датки прохаємо слати на адресу: Комітет будови «Народнього Дому» в Хирові, пов. Старий Самбір, Сх. Галичина, — на руки п. Липецького Франца.

За Комітет будови «Народнього Дому» Хирові: Франц Липецький — Чуквінський

Зі світа.

ЄВРОПА виглядає тесно і безнадійно. Незвичайний склад амуніції, в яким певна частина експлюдувала і в дальша постійна загроза чергової експлозії. На наших очах наступив вибух у Польщі.

В АНГЛІЇ вдалося на хвилю придушити вибух. Великий страйк мільонів робітників покінчено. Загально говорять, що страйк заломався. Велика частина англійських робітників обвинувачує в невдачі страйку провідників професійних організацій, які не довіряючи силі робітництва, згодилися припинити страйк, не отримуючи ніяких навіть обіцянок зі сторони правительства, чи власників копалень. Правительство запевнило лишень, що доложить усіх сил, щоби довести до порозуміння між робітниками і роботодавцями та до цього, щоби уліншити способи добування вугля. Тепер капіталісти і великі власники копалень піднесли голову в гору. Вони відмовляються приймати страйкуючих назад до праці, не беруть зовсім тих, яких у час страйку арештувала поліція, диктують робітникам платні і на загаль хочуть допровадити до обниження заробітної плати. Це викликає величезне обурення між робітництвом. Коли рознесли тільки перші чутки про таке становище капіталістичних кругів, коли робітництво побачило, що англійське правительство зачинає їм іти не руку (хоч перше дуже налякалося), зараз зачали протинакцію. Вуглекопи не повернули до праці. В богатьох підприємствах робітники обурені поверталися з праці домів. В деяких містах число страйкуючих навіть зросло.

Правительство бачить, що перетягає струну терпеливості, але з усіх заходів вважає мабуть найкращим поліційні репресії. Бо не думає зовсім розпускати свіжо затягнутого для подавлювання страйку чверть мільона поліцейських. Всежтаки переговори між робітничими союзами і відпоручниками капіталу при посередництві правительства ведуться. В Союзі РСР припинення страйку нававав Радек у своїй промові ударом грома. Він говорив: «Поразка углекопів є нашою поразкою». В богатьох місцевостях Англії прийшло до робітничих заворушень. В самім Лондоні є 40 ранених.

В НІМЕЧЧИНІ булоби прийшло до експлозії. Поліція викрила монархістичний заговор, на якого чолі стояв Люк. Заговорники хотіли оружною силою зайняти Берлін, скинути правительство Лютера і установити монархію Гогенцоллернів. Вільгельм II. був з ними в змові

і з вдячності переслав одному провідникові заговору свою фотографію з власноручним підписом. Але їм не повезло. Всежтаки правительство Лютера впало. Причиною цього стала справа національного прапору. Зараз в початках революції замінено кайзерські чорно-біло-червоні прапори на републиканські: чорно-червоно-золоті. Але німецькі правительства налягають поволи на кайзерство. І ось правительство Лютера видало самовільний розпорядок, на підставі якого поруч з републиканським визнається і давній кайзерський прапор як державний. З тої причини в німецькім парламенті скінчилася велика буря. Правительство захиталося. Президент Німеччини Гінденбург хотів ратувати Лютера і подав проєкт угоди. Але Лютер у своїй мові говорив так неполітично, що собі парламентарну більшість.

В Румунії починаються нові вибори. З усіх сторін краю надходять вісті про неімовірний виборчий терор, якого хопилося румунське правительство, щоби здавити опозиційні партії, а особливий терор проводиться в українській частині Бесарабії. В багатьох місцевостях населення так стероризовано, що воно взагалі не бажає брати участі в виборах. Румунська буржуазія гуляє. Бояре, поміщики й банкири показують, що в їх руках є влада. В селі Калараси в Бесарабії хотіли уладити посліди передвиборче віче. Поліція їх арештувала. Тоді селяне кинулися на поліцію і відбили послів. Стягнуто всю жандармерію з околиці і арештовано до 100 селян. Ось так виглядає свободний вислів волі в буржуазній державі. І коли опісля працюючі маси бунтують проти порядків і законів, що їх заводять так вибрані буржуазні парламенти, тоді кидається проти мас війська, що їх запрягається на конституцію, короля, державу, народ, чи на щось друге. Але свідомість працюючого народу зростає з днем кожним. І той працюючий народ візнає ту ріжницю, яка є між такою владою, що справді родиться з волі народу — а такою, що родиться з насильства, з диктатури жмнки людей, чи партії. І проти такої диктатури буде бунтуватися завжди кожний народ, поки не осягне справжньої волі.

В Італії зростає поважна й небезпечна для фашистської диктатури господарська криза. Фашизм не є лікарством на лихий стан господарства. Хоч він і закував робітника і кинув його у власть капіталістів під господарським і політичним оглядом, то всежтаки невдоволення мас може для фашизму відограти убійчу роль. Особливо тяжку кризу переживає італійська промисловість. Дотеперішній купець італійських товарів — Балкан дуже збіднів в наслідок ріжних переворотів. Італія не має де дівати своїх товарів. Шукає дороги до Союзу Радянських Республік. Але туди вже всі звертають свої очі. Так що? Коли й сама Росія переживає тяжку господарську кризу і вона не має за собою Англії, Франції, А в першу чергу здаються англійські, чи німецькі машини до виробки. Тому Італія не має великих надій на Росію і шукає для себе нових колоній, готується до нової війни, в якій знову сподіється щонебудь скористати.

В Югославії провалилося знову правительство Узоновича. Безпосередню причиною упадку правительства стала скандальна справа хабарництва сина бувшого президента міністрів в Сербії Пасіча. З війни Пасіч вийшов як національний герой. Його називали вічним президентом. Повалили його щойно хорватські радикали з Радічем на чолі. Кілька разів повертав ще Пасіч до влади, але його становище в уряді разом було слабше. Тепер виплила на світ справа, яка великого югославського політика осоромлює на весь світ. Його син узяв великі хабари від фірми «Рада». Правительство не могло сховати справи під стіл і рішення проволікати слідство в тій справі. Воно поставило внаслідок цього, щоби югославський парламент (скупщина) утворив слідчу комісію. Та комісія повинна до 6 місяців здати звіт зі слідства. Радічова партія поставила внаслідок цього, щоби комісія складалася з ріжних партій і провирнула справу до 2 місяців. Поставлено внаслідок цього, щоби до 2 місяців. Поставлено внаслідок цього, щоби до 2 місяців. Поставлено внаслідок цього, щоби до 2 місяців.

всього 127 проти 150. Таким способом справи хабарництва не вирішено, але правительством провалілося.

Мадярські патріоти є тепер в біді. Мадярські шовіністи, котрі так дуже горойжилися і перед і в часі війни, бо на свою політику доставали гроші від правительства — тепер утворили «Союз пробуджених Мадярів», які поставили собі за ціль знову відбудувати велику Мадярію і вибрати короля. Але Союз зданий тепер на ласку патріотів терпить на кишених сухоти. Великі панни ради панувати, але перадо дають гроші. Волюють фалшувати. Голова «Союзу Проб. Мадярів» Екгард думає тому зданити непоплатну політику і просить о відпустку. Локаль, у якому містився їх клуб, не заплачено за три квартали. Відняннено деякі комнати за великі гроші одному християнському товариству. Але й це не помогло. Пробудились Мадяри, Але зі своїми давнішими апетитами не мають де посядати.

Веселий куток.

ОБИДА МАЕСТАТУ БЕЗ МАЕСТАТУ.

Перед кількома тижнями арештовано в Самбірщині одного робітника за те, що сказав:

— Я маю польського короля в...

Бідака сидів за обиду маестату, хоч маестату не було.

Значить — можна сидіти в арешті так довсім за ніщо.

САМ СОБОЮ ЗА СОБОЮ.

В часі демонстрацій за маршалом Пилсудским один впорядчик походу зачепив нашого товарища:

— Пан шляхетни не ласкав встопиць до наших шеревув?

— «Пан шляхетни»: Та мене це щіком не обходить!

— Впорядчик: А то ви самі собою за нами.

— «Пан шляхетни»: Ні! Я сам собою за собою. За свою справу!

Жертви й датки

На пресовий фонд зложили в доллярах: Олекса Любачівський—10, Ілля Романишин—2.50, Андрій Каправій—2, Михайло Кукуруза—2, Андрій Давискіба—2.08, Павло Пелех—1.50, Стефан Заборський—1, Лев Галандзій—1, Григорій Мартюк—1, Михайло Ничай—1, Василь Мельничук—1, Петро Дембицький—1, Марія Дзюбашюкова—1.50, Дмитро Проскурняк—1, Андрій Кравець—0.75, Антін Погорецький—0.50, Гоминський—0.50, Т. Шевчук—0.50, Мар. Жукотинська—0.50, Петро Христинич—0.50, Ботульський—0.40, Андрій Яворівський—0.25, Теодор Бачинський—1, Іван Скалецький—1, Володимир Хилько—1, Яків Мрофін—1, Іван Балак—1, Макс. Романюк—1, М. Варов—1, М. Христинич—1, Петро Слюсарчик—1, Віллан С. Варісой—0.50, Т. Бортків—0.50, Олекса Паньків—0.50, Яків Одуйко—0.50, Мих. Лютик—0.50, Дмитро Зинковський—0.25, Андрій Вермійський—0.25.

На поміч інвалідам 15, на поміч сиротам 10 доллярів.

На поміч голодуючим дол.: Феврона Дорош—1, Тіть Лемеха—1, Яків Мартинюк—1, Василь Нименюк—1, Гарасим Мазур—0.50, Петро Слюсарчик—0.50, Гавриіл Бабський—0.50.

На організаційний фонд дол.: Олекса Любачівський—5, Мих. Кукуруза—5, Михайло Костецький—5, Теодор Бачинський—5, Теодор Любачівський—10, Теодор Бортків—3.

Перелікна Адміністрації.

Михайло Зеленький, оказові числа на подані Вами адреси ми вислали з виповненими чеками. Дуже дякуємо за приєднування читачів. — Читальня «Просвіти» Сьобічівка. Часопис будемо висилати, але просимо надіслати передплату, бо часопис п. Михайла С. (який Ви перебираєте на себе) не заплачено від початку. — Микола Мушалюк на будуче просимо грошові посліди адресувати точно, а крім цього подавати виразно свою пошту, бо як бачите вийшла похибка. — Василь Боднарчик. Через те, що не дописали на грошовій посліди примітки (Степана) то часопис ми вислали і другий примірник, бо думали що це новий передплатник. Похибку справили. — Онуфрій Макогія, на доручення т. Василя Корнута, вислаємо Вам часопис «Гром. Голос» за оден квартал належить 2.50. Рівнож просимо Вас приєднувати нових читачів для одинокого (соціалістичного) часопису українського селянства. — Луиз Гелетин;

часопис вислаємо передплата на оден квартал вишості 2.50 зл. Просимо надіслати ще оден золотий. — Клим Обертас, часопис вислаємо приєднуєте нових читачів своему часописові. — Михайло Крижановський, гроші одержали часопис вислаємо. — Артем Маєсний, Пішо, через те не доставати Ви часопису, що ми вислали на т. Абрагамовича. Тепер ми написав, що вихав і ми адресуємо на Вашу стару адресу. — Сергій Вітвар, часопис вислаємо по вказаній Вами адресі. — Семен Дячина, гроші одержали, часопис вислаємо. Постарайтеся приєднати нових читачів «Громадському Голосові». — Читальня «Просвіта» в Помиковичі малій, картку Вашу дістали, на Ваше жадані, часопис здержимо. За часопис належить нам ще 2 зл.

Подяка.

Виділ Читальні «Просвіти» в Глебівці, пов. Богородчані складає оцим сердечну подяку братам-землякам, перебуваючим в Америці, за їх ширі жертви на будову дому Читальні в Глебівці. Через заохоту і жертвенність збирачів Федора Бочкура, Дмитра Данилюка, Івана Мищука і Петра Дмитрова зложили земляки в Америці в доллярах: Федір Бочкур—100, Дмитро Данилюк—35, Іван Мищук—35, Петро Дмитрів—20, Іван Штогрин—25, Юрко Мищук—15, Володимир Онуфрив—10, Михайло Дмитрів—10, Юсиф Гоголь—20, Василь Мищук—5, Юсиф Проць—10, Василь Цап—5, Михайло Мороз—5, Петро Макар—5, Дмитро Макар—3, Павло Бик—3, Іван Андрусинич—4, Юстина Бойкова—2, Іван Савчин—2, Гольман—1, Сторенц—1, Михайло Лещин—2, Г. Боун—1, Василь Олексин—1, Василь Пасічник—1, Никола Савчин—1, Никола Циурчин—1, Іван Іванків—1, Михайло Гавришко—1, Петро Козачок—1, Семень Кусинь—1, Лука Онуфрив—1, Іван Баричко—1, Василь Федорів—1, Петро Стебленький—1, Анна Колодій—1, Софія Кирик—1, Стефан Олексин—1, Павло Піржевський—1, Никола Пасічник—1, Данило Глубицький—1, Олекса Бобелюк—0.50. Разом 337 дол. 50 центимов.

Через це вони дали змогу поставити в ріднім селі дім, що буде кріпкою українською твердиною — опорою перед денационалізацією і реакцією. Іван Данилюк секретар.

Виділ Філії «Просвіти» в Богородчанях висловлює своє признання просвітянам з Глебівки і землякам в Америці, котрі в пинішній тяжкий час спромоглися власною селянською ініціативою на найкращий читальняний дім у цілїм повіті. О. В. Косевич, голова, М. Басараб секретар.

ХТО ЗНАЄ, де перебував, або де погіб, Михайло Делетач, родом зі села Мельнич, пов. Жидачів, котрий в 1918 р. служив при Ш. Г. К. в Стрию, і звіттам пішов на фронт, звольте ласкаво подати відомість за винагородою на адресу: Гриньо Делетач, Корналовичи в. Калінув ад Самбор.

Закордонні часописи прошу о передрук.

Торговельно-Промислова Спілка зоп.

„ХРОМ“

у Львові, ул. Руська ч. 20

вирабляє під проводом найліпших фахових сил

найкращу шкіру на обув,

яка що до якості конкурує з заграничними виробами.

Фабрика Сліпни з Зимній Воді

коло Львова

приймає під найкориснішіми умовами всякі роди шкір до замінв за готову шкіру.

СКЛАД СПІЛКИ

у Львові, при ул. Руській ч. 20

має на складі всякі роди шкір, та продас їх по оригінальних фабричних цінах. 1—6